

הערות לחוק הראיות המוצע

מאת
אהרון אנקר

אסקור בקצרה את הערותי להצעת החוק:

(1) לסעיף 5

לא ברור לי למה לא יקבל בית-המשפט ראייה שיש בה סתירות, וגם אינני יודע איך בית-המשפט יכול להכריע אם לקבל את הראייה אם לאו בשעה שהוא דן בקבלתה כראייה. נראה לי שעדיף לומר שבית-המשפט רשאי שלא להסתמך על ראייה זו כלל, או להסתמך על החלק ממנו המהימן עליו. כמו-כן, נראה לי, שמקומו של סעיף זה בפרק הדין במשקל הראיות והערכתן.

(2) לסעיף 9

יש לומר שבית-המשפט רשאי שלא לקבל ראייה, ולא שהוא רשאי שלא לגבות ראייה. אחרי המלים "עינוי הדין" יש להוסיף את המלים "או עיוות הדין" או נוסח דומה. בכך יוצר איזון בין סעיף 3 המחייב את בית המשפט לקבל כל ראייה שהיא רלבנטית אם אין הוראה אחרת, ובין סעיף 9 הנותן לבית המשפט שיקול-דעת רחב שלא לקבל ראייה האף שהיא רלבנטית, אם לדעתו משקלה אינו שווה לנזק שקבלתה עשוי לגרום. זה יפתור את הבעיה שהועלתה ביום העיון לגבי הסוגיות של מעשים דומים, עדות אופי וכדומה. לדעתי, ההתייחסות לפסיקה הקודמת בסעיף 59 אין בה כדי לפתור את הבעיה. הוראת סעיף 3, שלפיה כל ראייה רלבנטית הינה קבילה, אינה מסויגת דיה בנוסח הקיים, ולכן הוראת סעיף 59 לא תתפרש כשומרת הלכות אלו.

(3) לסעיף 13

"יסוד להניח" שעד אשר אינו מסוגל להבחין בין אמת ושקר יכול וצריך לשמש בסיס להפחית ממהימנותו, אך אין בו כדי לחייב את בית-המשפט שלא לקבל את עדותו. זה דורש הוכחת חוסר-יכולתו להבחין בין אמת ושקר בדוגה הרבה יותר גבוהה.

(4) לסעיף 15(ב)

נראה לי שיותר חשוב כי החומר יוגש לצד שכנגד מאשר לבית-המשפט, כדי שישתמש

בו בחקירה הנגדית לבחון אם אכן התרענן זכרונו של העד או שמא הוא מעיד למעשה מתוך הכתוב.

(5) לסוגיית עדות מפי השמועה – סעיפים 17, 27, ר"54

כללית נראה לי שההצעה סובלת מפישוט יתר. פישוט הוא תכונה רצויה, אך סוגיית עדות מפי השמועה מורכבת מטבעה; כי הערכתה של מידת הסיכון בקבלת הראיה תלויה במשתנים רבים. לכן הניסיון לפשט אותה יותר משניתן לעשות באופן סביר מחטיא את המטרה. קיימים סוגים שונים של ראיות מפי השמועה, חלקם בעלי משקל ומהימנות רבים וחלקם בעלי משקל נמוך ביותר. הניסיון להקיף את הכול באמצעות הבחנה אחת אינו מוצדק. דוגמא להחטאה זו יכול לשמש סעיף 54 הדורש דבר לחיזוק הראיה כדי להרשיע אדם על-סמך עדות שמיעה. דרישה זו מתעלמת מאותן ראיות מפי השמועה שהן בעלות משקל רב, המספיקות להרשעה לפי הדין הקיים ללא חוספת חיזוק. כמורכב דרישה זו תחייב את בתי-המשפט להבחין הבחנות דקות ביותר בין עדות שהיא מפי השמועה, אך קבילה (ולכן היא זקוקה לחיזוק), ובין עדות שאינה מפי השמועה ואינה זקוקה לחיזוק. לכן אציע כאן מבנה להצעת חוק שהוא אמנם פשוט יותר מן הדין הקיים, אך לא כל-כך סתמי ופשוט כמו ההצעה.

לנקודות הספציפיות

ס"ק(א)

בהגדרה של עדות מפי השמועה, חסרות המלים המקובלות והמכריעות "להוכחת אמיתותה", המשמשות להבחין בין עדות על אמרה כאשר עצם אמירת האמרה הוא הנידן, ובין המקרה שבו האמרה משמשת ראיה על אמיתות הסיפור המסופר בה. הביטוי "עדות מפי השמועה" מוציא מסעיף זה ראיה מפי השמועה הנמצאת בכתובים, כגון במכתבים וכדו'. אני מסכים שיש צורך בהוראות מיוחדות לגבי מסמכים מסוימים (בעיקר רישומים עסקיים), אך נראה לי שהכלל העקרוני הפוסל ראיה מפי השמועה צריך לחול גם על מסמכים. הריני מתכבד להעלות לדיון הצעת נוסח משלי להגדרת הביטוי "ראיה מפי השמועה" – "ראיה על אמרה המתארת מצב דברים בהווה או בעבר, כאשר בית המשפט מתבקש להסיק ממנה, תוך הסתמכות, בין השאר, על מהימנותו של בעל האמרה, שמצב הדברים הוא אכן כמתואר בה". הגדרה זו מבהירה שראיה מפי השמועה היא אמרה המספרת סיפור או מתארת אירוע או מצב דברים, הנשענת על מהימנות מי שאמר אותה עבור ערכה הראייתית. זו האמרה שמסוכן בדרך-כלל להסתמך עליה לקביעת ממצאים, כי מהימנותו של מי שאמרה אינה ניתנת לבדיקה באמצעות חקירה נגדית. הגדרה זו מוציאה מכלל "ראיה מפי השמועה" כל אותם מקרים שבהם האמרה משמשת לראיה נסיבתית על נידן.

ס"ק(ב) – חריגים

לא הייתי מוציא מן הכלל הפוסל ראייה מפי השמועה באופן אוטומטי את כל המקרים שבהם בעל האמרה הוא עד במשפט. נטען שבמקרה כזה ניתן לחקור אותו חקירה נגדית על אמרתו, אך טענה זו נכונה רק בחלקה. למשל, כאשר העד מכחיש את מתן האמרה, ניתן אמנם לחקור אותו על הכחשתו (דהיינו: אם הוא אכן מסר את האמרה המיוחסת לו אם לא), אך לא ניתן לחקור אותו על פרטי גרסתו הקודמת כפי שנמסרה באמרה. גם כאשר העד מאשר כי אמר את הדברים המיוחסים לו באמרה, לא ניתן לבחון את פרטיה בחקירת שתי-וערב ואם הוא טוען בעדותו שהאמרה אינה נכונה. בעיה שניה עם שימוש בלתי מוגבל ובלתי מסויג באמרה, אף כאשר העד מעיד בבית-המשפט הוא, שהדבר מזמין המצאת ראיות. קל מאוד לאדם להעיד שהעד מסר גרסה מסוימת מחוץ לבית-המשפט, ולבקש את בית-המשפט לקבוע ממצאים על יסוד עדות זו, למרות העובדה שהעד מכחיש באופן נמרץ כי אי-פעם אמר את הדברים המיוחסים לו. במשפטים פליליים קיימת בעיה קשה של הטרדת עדים והפחדתם כדי שיחזרו בהם מעדותם המפלילה. מצב זה חייב הוספת סעיף 10א לפקודת הראיות, אך אינני רואה כל צורך להרחיב מצב זה למשפטים אזרחיים. גם במשפטים פליליים אין טעם, ומסוכן יהיה, לוותר על כמה דרישות מינימליות, כגון הדרישה שהאמרה ניתנה בכתב, הנמצאות היום בסעיף 10א. אני מציע אפוא לקיים את הכלל המקובל עלינו הפוסל ראייה מפי השמועה, גם כאשר העד מעיד בבית המשפט, ולקבוע חריגים מספר שנוסחם יהיה כללי ככל האפשר, לרבות חריג כללי היכול לשמש סעיף עוללות. בצד החריגים הספציפיים יהיה הסדר מיוחד לבעיה של עד במשפט פלילי החוזר בו מעדותו, היכול להיות דומה לזה הקיים היום בסעיף 10א, עם או בלי תיקונים כתוצאה מן הניסיון שהצטבר עד כה. להלן החריגים לכלל הפוסל ראייה מפי שמועה שיש להכיר בהם בחוק, ללא קשר עם השאלה אם נותן האמרה יכול להעיד בבית-המשפט (אין בכך הצעת נוסח מדויק).

(1) אמרה המתארת את מצבו הפיזי או הנפשי של נותן האמרה, רגשותיו, או כוונתו לעשות דבר, הכול כפי שהיה בשעת מתן האמרה, אך לא כולל אמרה המתארת את זכרונו להוכחת העובדה הנזכרת.

(2) אמרה הנוגעת לאירוע מרגש שניתנה בשעת האירוע או בסמוך אליו, כאשר נותן האמרה עדיין היה תחת השפעת האירוע.

(3) אמרה שניתנה למטרת אבחון או טיפול רפואי, שלא בקשר להגשת תביעה או ניהול משפט.

(4) רישום הנוגע לדבר שהיה בידיעתו האישית של מי שרשמו, או שרשם מטעמו או למענו, ושרשם כאשר הדבר היה רענן בזכרונו, אם בשעת הגשת האמרה בבית-המשפט אין לעד זיכרון מספיק כדי למסור לבית-המשפט עדות מלאה ומדויקת בעניין.

(5) אמרה הנוגעת למצב משפחתי שנאמרה בטרם נודע לאומרה דבר המשפט.

(6) אמרת-צד במשפט, או מטעמו, המוגשת נגדו.

להלן חריגים כאשר אין אפשרות מעשית להגיש לבית המשפט את עדותו של נותן האמרה:

(1) עדות קודמת שנתן באותו עניין או בעניין אחר הקשור לאותו עניין, כאשר לצד האחר היתה הזדמנות לחקור אותו חקירה נגדית בחלקים המהותיים של עדותו.

(2) אמרה שנאמרה כאשר נותנה האמין שהוא גוסס, או שמותו קרוב, והיא נוגעת לנסיבות הקשורות למותו.

(3) אמרה שנגדה אינטרס של נותנה בשעת נתינתה, שאדם סביר לא היה נותן כשאין בה אמת, לרבות אמרה שיש בה כדי להפליל את נותנה המוגשת להוכיח חפותו של נאשם אחר אם נסיבות נתינתה מחזקות את מהימנותה.

להלן החריג הכללי:

אמרה שאינה נמנית עם אחד החריגים דלמעלה שיש בה, או שיש בנסיבות נתינתה, אותות אמת, ואין בידי מי שהגיש אותה כדי להשיג ראיה ישירה יותר להוכחת הנדרש. נוסף על האמור לעיל, יש לקבוע כללים מיוחדים לגבי רישומים בכתב ודו"חות רשמיים. סעיף 27 בהצעת החוק נראה לי צר מדי במבט אחד ורחב מדי במבט אחר. הסעיף צר מדי כי הוא מצומצם לרישומים שנעשו על-ידי מי שהוא עצמו יודע את הפרט הרשום או קיבל אותו ממי שיודע אותו. ניסוח זה עלול להוציא מכללו הרבה רישומים עסקיים שבהם מהימנות הרישום נשענת על התהליך השגרתי שבו נרשם, ולא על הוכחת ידיעה אישית מטעם אדם זה או אחר הממלא תפקיד מסוים בתהליך. נוסף על כך, ניסוח זה אינו כולל דו"חות רשמיים של גופים רשמיים למיניהם שערכו בירור בעניין מכוח סמכותם בחוק, למשל ועדת רופאים לחקירת טיפול מזיק בבית-חולים, נציב תלונות וכדו'. נראה לי שממצאיהם של גופים רשמיים שלה ראויים להתקבל בבית משפט כהוכחה, עם מתן אפשרות לצד שכנגד להוסיף ראיות ולהביא ראיות לסתור. היום הדבר אפשרי רק בקשר לממצאי בית-משפט במשפט פלילי היכולים לשמש ראיה במשפט אזרחי, וכן במסגרת המצומצמת (והמקרתית) של הודאה שילוחית של צד במשפט (אגב, ייתכן שיש מקום לצמצם חריג זה לשימוש בממצאי הדו"ח במשפט אזרחי בלבד). היבטים של נושא זה נדונו על-ידי השופט שמגר בר"ע 432/83 מדינת ישראל נ' עובון המנוחה ורד סילוורמן ז"ל וצבי סילוורמן, שם נדונה השאלה מן ההיבט של הודאה שילוחית, אך השאלה הינה עקרונית יותר ורצוי — לדעתי — להכשיר דו"חות כאלה כראיה בכל מקרה, לפחות במשפט אזרחי. מאידך גיסא, כאמור, סעיף 27 גם רחב מדי. הוא יכול להתפרש כמכשיר כראיה הודעה שנמסרה על-ידי עד לשוטף ונרשמה על ידו, כאשר לעד ידיעה אישית על האירוע. זו עדות שמיעה מובהקת, ובמקרה רגיל אין כל הצדקה להכשיר אותה כראיה אם לא מתקיים חריג (כאמור למעלה, יש לכלול בחוק סעיף הדומה לסעיף 10 א של היום שבביל מקרים של עד שתזר בו מעדותו במשטרה). עובדת רישומה של האמרה משמשת

ערובה למהימנותה רק כאשר הרישום משמש לצרכי העסק או הפעילות אשר למענו הוא נרשם, והוא עצמו נשען על הרישום ומסתמך עליו לצורכי עסקיו הוא. אין הדבר כן במקרה של רישום הודעות למשטרה; הפסיקה בארצות הברית התמודדה עם בעיה זו בקשר לחריג הרחב שהיה קיים שם עבור רישומים עסקיים, ובדרך-כלל היא הגיעה למסקנה שאין להכשיר תרשומות של שוטרים במסגרת חריג זה. התמודדנו עם בעיה זו בהצעת חוק המחשבים, והגענו שם לנוסח שנראה לי הולם. על פי ההצעה שלי, אין צורך בדבר לחיזוק ראייה מפי השמועה במשפט פלילי (סעיף 54 בהצעה).

לסעיף 36

המבחן המוצע שלפיו אין צורך בהוכחת זיהוי החפץ כאשר "אין להטיל ספק סביר בזהותו" נראה לי קיצוני בדרישתו לביטחון מלא בזיהוי החפץ. בסיפא נאמר שמסתפקים בהחזקת החפץ בדרך "שיש בו ערוכה מספקת לזהותו". זה מבחן הרבה פחות חמור, ולא ברור לי מה ההצדקה להבחנה זו בין המבחנים. צורת החזקתו של החפץ משמשת ראייה נסיבתית שהוא אכן הינו כפי שהוא נחזה או מתיימר להיות (השווה הגישה הדומה בסוגיית מסמכים ישנים), וזה העקרון שצריך להנחות בכל המקרים. מספיק (או צריך להיות מספיק) בכל המקרים, שיש הוכחה לכאורה, ישירה או נסיבתית, לזיהוי החפץ, לצד שכנגד נשאר האפשרות להביא את הוכחותיו לשלילת הזיהוי, אם יש לו כאלה.

לסעיף 37

אני מצטרף לביקורת שנמתחה על גירסה א. בגירסה ב לא נראה לי הגיוני לתלות את קבילות ההודיה באמיתותה. אין בית-המשפט יכול לקבוע את אמיתותה של ההודיה עד שלא שמע את כל הראיות שבמשפט, ולכן אין במבחן זה כדי לשמש מכשיר לבית המשפט כדי להכריע בשאלה של קבילות ההודיה, בניגוד למשקלה. הייתי מציע לנסח את סעיף קטן(2) כדלקמן: "(2) הבטחה, פיתוי או לחץ אחר שהביאו אותו למסור את האמרה שלא מרצונו החופשי". אני ער לכך שיש זיכוח ואי בהירות סביב הביטוי "רצון חופשי", ושיש המבקשים להשתחרר ממנו. אולם נראה לי שלא נצליח להתאחד סביב מבחן אחד, חדש, שהוא מוגדר וברור. יתרונו של מבחן הרצון החופשי בגמישותו, בכך שהוא מאפשר המשך הוויכוח הציבורי בנושא, והתאמת העמדות למציאות השוררת בשטח ולתפישה החברתית המתגבשת מעת לעת. אם הצעתי זו תתקבל, יהיה מבחן ברור יחסית לגבי המקרים החמורים (סעיף קטן(1)) ותישאר המחלוקת לגבי המקרים הקלים יותר, כאשר היום ידם של הדוגלים במבחן המהימנות על העליונה יש להתאים את סעיף קטן(ב) על-ידי השמטת הסיפא, החל מן המלים "או אם טען" וכו'.

לסעיף 43

את המלה "ראיה" יש להחליף במלה "עדות". לדעתי, העיקרון שנקבע בפסיקה שלפיו זכותו של אדם שלא להפליל את עצמו חלה רק לגבי מסירת ראיות שהן Testimonial, מחייבת צמצום הזכות לעדות (וכדומה לה) בלבד, ואל לה לחול על מסירת תפוצים או

מסמכים. אמנם בדבר אוביטר בפסק-דין חורי, אמר השופט שמגר כי הזכות חלה אף לגבי מסירת מסמכים, דברים המתבססים כנראה על נוסח החוק הקיים הדין בראיה; אך נראה לי שבכך הוא סטה מן העיקרון שהוא עצמו קבע באותו פסק-דין. מאידך גיסא, הייתי מרחיב את הזכות כדי שתחול לא רק על הודיה בעובדה המשמשת יסוד בעבירה ושתכלול גם עובדה או פרט שיש בהם כדי לגלות ראייה מפלילה.

לסעיף 48

אני נוטה לצמצם חסיון זה לדברים שבין בני-זוג ולא להחיל אותו על יחסים ארעיים שלא התגבשו למצב של קבע או יציבות כמו שקיים בבני-זוג.

לסעיף 51

האם החסיונות השונים חלים בפני חוקר משטרה? אינני משוכנע שהמשטרה "גובה" ראיות. נראה לי שהיא אוספת ראיות ורושמת אותן. אם החסיון חל גם בחקירה משטרתית, מי יכריע בשאלה אם להכיר בחסיון אם לאו, כאשר השאלה שנויה במחלוקת? כשמדובר בעדות בעל-פה, הנחקר יכול לסרב למסור עדות, ואז הבעיה של חוסר פורום להכרעה בשאלה היא של החוקר. מאידך גיסא, כשהמשטרה תופשת מסמכים שנטען לגביהם שהם חסויים, הבעיה היא של הטוען לחסיון. ראה פרשת משרד עו"ד מירון ומנדלוביץ, שם קרא בית-המשפט העליון למחוקק לפתור את הבעיה, והשווה סעיפים 235 א — ה לפקודת מס הכנסה, שבה קיים הסדר לבעיה החל רק בענייני מס.

לסעיפים 53 — 54

לא נראה לי שיש לדרוש סיוע בכל מקרה של עדות יחידה של קטין. אדרבא, הרבה קטינים מהימנים ביותר, ומן הראוי להסתמך על עדותם. הרי הקטין מעיד בבית-המשפט וניתן לתקור אותו חקירה מלאה (למעט במקרים של עבירות מין, שם אין הקטין מעיד בבית-המשפט והחוק דורש ראייה מסייעת). ההצעה נראית לי מרחיקת-לכת. לא הייתי מקיים ואף מרחיב את ההבחנה בין שלושה סוגי ראיות מחזקות — דבר-מה נוסף לחיזוק אמיתותה של הודיה; דבר לחיזוק עדות מפי השמועה ועדות שותף; וסיוע, במיוחד כאשר אין מבהירים את ההבדלים ביניהם. מבחינת כמות הראיה הנוספת (מחזקת או מסייעת) ומשקלה, אין מקום לשלוש דרגות של חיזוק. לכן הספרות והפסיקה מתלבטות לגבי מיקומה של הדבר לחיזוק — אם הוא פחות מדבר מה, שווה לו, יותר ממנו אך פחות מסיוע, או דומה כמשקלו לראיה מסייעת. נראה לי שייחודו של הדבר לחיזוק אינו כמשקלו השונה מסיוע כי אם כגמישותו ובכושרו להתאים את עצמו לחולשתה המיוחדת של הראיה הטעונה חיזוק לאור מכלול הראיות בתיק המסוים. הדרישה לראיה מסייעת נהפכה על-ידי הפסיקה לדרישה טכנית ופורמליסטית, ולא עניינית, כך שאבד ממנה הגיונה בהרבה מקרים. נקבעו הלכות שהיו מוצדקות בהקשר אחד, והן יושמו לאחר מכן בהקשרים אחרים שבהם הן לא התאימו. דוגמא טובה ביותר

59

היא הלכה שראיה מסייעת חייבת לקשר את הנאשם בעבירה, שמקורה כסוגיית עדות שותף לעבירה שם היא רציונלית וממלאה תפקיד מחקבל על הדעת, אך היא יושמה והופעלה גם במקרים אחרים – כגון עבירת אינוס – שם היא פחות הגיונית, כי החשד לגבי מהימנות האשה לא היתה לגבי האפשרות שהיא תפליל אדם שלא קיים קשר עמה כי אם שהיא תטען שהיא נאנסה כאשר הקשר היה מרצונה. ניתן להביא דוגמאות נוספות. ה"דבר לחיזוק" משוחרר מפורמליסטיקה זאת והוא יכול להתאים את עצמו באופן נפרד בכל מקרה לאותה נקודה הטעונה חיזוק. אם מדובר בעדות שלא עמדה בחקירה נגדית, החיזוק צריך להיות לגבי אותן נקודות שבהן נדרשת חקירה נגדית, ואם מדובר בעדות של עד מדינה, על החיזוק לחזק דוקא את עדותו הקושרת את הנאשם בעבירה. כמוכך, אלה רק שתיים מתוך הדוגמאות הרבות. על כן הייתי מבטל את דרישת הסיוע ומחליפה בדרישת דבר המחזק.

לסעיף 57

החזקה שכסעיף קטן(2) היא היום חזקה שבעובדה ולא חזקה שבדין. הכללתה בסעיף 57 הופכת אותה להיות חזקה שבדין, ולמעשה זה יעביר את נטל השכנוע לנאשם להוכיח שלא היתה לו מחשבה פלילית, משהוכח שעשה את האקטוס ריאוס. מסופקני אם מנסחי ההצעה התכוונו לכך.

לסעיף 63

דומני שאנשי המקצוע יצטרכו ליותר מ־30 ימים כדי ללמוד את החוק החדש ולעשות בו שימוש בבחי"המשפט.

עו"ד משה בן זאב

מקובל עלי הרעיון של קודיפיקציה של דיני הראיות. עם זאת אני שותף לביקורת על ההצעה שלפנינו. מצדי אציין כמה נקודות נוספות.

אייחאמה למציאות חיינו

(א) ההצעה אינה מתמודדת עם צורכי הזמן שלנו. דוגמא, אולי טריביאלית, היא בסעיף החזקות (57) – בעניין הדואר. עדיין קובעים חזקה שדבר שנשלח בדואר מגיע לתעודתו תוך זמן סביר. האומנם? האין זה לעג?

(ב) הגדרת מסמך (סעיף 1): "ראיה בכתב או ראיה המשמרת ידיעה בדרך אחרת". בתקופה שלנו זה יכול להיות הכול – מצבת-אבן, גנים של אדם, הקלטות, הסרטות, מחשבים. האם כל אלה הם מסמכים? למה לא בלשון בני-אדם הרואים במסמך כתוב, וכל היתר יכול להיות מוצג אך לא חייב להיות מסמך?

(ג) מכאן לסעיף 20(ב) השולל עדות בעל-פה נגד מסמך בכתב, והמשמר בעיקרון את סעיף 80 העות'מני, בכפיפות לפסיקה. בעבר בוזבזה אנרגיה עצומה בבתי-המשפט, כדי לפרץ פרצות בסעיף 80. כימינר-אנו נעשות עיסקאות לעתים בטלפונים וממרחקים. אין התאמה בהצעת החוק למציאות דינמית זו.

הודיות וראיות אחרות שנגבו באמצעים פסולים

זה נושא חשוב ביותר. כמשך השנים עודדו בתי-המשפט, שלא בכוונה, אלימות משטרתית כאשר קיבלו הודאות, גם אם נתקבלו באמצעים פסולים. היום האלימות הזאת החריפה והגיע הזמן להגיב עליה בדרכים שונות ומגוונות. גרסה א לסעיף 37 אינה מקובלת עלי בכלל. גם גרסה ב משאירה פתח ללחץ בלתי-הוגן על הנאשם. הנושא כולו הוא – לדעתי – רגיש ביותר, שכן דפוסי החקירה המשטרתית הם בבואה למשטר במדינה, וככאלה הם ראויים לדיון ציבורי – לאו דווקא של משפטנים ולא דווקא של משפטנים בלבד.

עדות מפי השמועה

לדעתי, יש לשמור על הכלל הפוסל עדות מפי השמועה ואינני רואה סיבה לשנותו. על-פי ההצעה הכול כשיר לעדות – גם רכילות, וגם רכילות עתונאית, ואני חושש משפע כזה של "ראיות", ככיכול שיציפו את בית-המשפט ורק יכבידו על עבודתו.